

**Коваленко І. А.**

*доцент кафедри приватного і публічного права*

*Київський національний університет технологій і дизайну  
м. Київ, Україна*

## **ОСОБЛИВОСТІ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ АНТИКВАРНИХ РЕЧЕЙ НА АУКЦІОНІ**

Одним із найстаріших інвестиційно-привабливих ринків у світі досі залишається ринок предметів мистецтва. Це пояснюється достатньо високою прибутковістю й практичною відсутністю залежності цін на такі об'єкти від економічних показників, а також прискорення обсягів аукціонної торгівлі, яка характеризується стабільним попитом на об'єкти, що мають культурну цінність.

На сьогодні діяльність аукціонів обумовлюється об'єктивними причинами, зокрема потребою майнового обороту на задоволення інтересів у предметах, що мають культурну цінність. Така діяльність представляє собою механізм, що діє у системі товарного обігу творів мистецтва, який відбився й на змісті правових норм, що регламентують відповідні суспільні відносини. У зв'язку з цим є нагальна необхідність розробки питання про правове регулювання обігу культурних цінностей, зокрема й щодо купівлі-продажу на аукціоні.

За визначенням Податкового кодексу України аукціон (публічні торги) – публічний спосіб продажу активів з метою отримання максимальної виручки від продажу активів у визначений час і в установленому місці [1, ст. 32].

Натомість, Правилами торгівлі антикварними речами, затвердженими наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України та Міністерства культури і мистецтв України в 2001 році (далі – Правила) [2], надано таке визначення аукціону, що це – продаж антикварних речей, згідно з яким їх власником стає учасник аукціону, який під час торгів запропонував максимальну ціну за антикварні речі, визначені цими Правилами.

Роздрібний продаж антикварних речей здійснюється суб'єктами підприємницької діяльності, у тому числі через спеціалізовані комісійні магазини, спеціалізовані відділи (секції) комісійних магазинів, спеціа-

лізовані комісійні відділи (секції) магазинів з універсальним асортиментом непродовольчих товарів, а також на аукціонах.

Зазначимо, що діяльність з перепродажу предметів мистецтва, колекціонування та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) предметами мистецтва, колекціонування та антикваріату мала ліцензуватися у відповідності зі ст. 9 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Даний пункт був виключений відповідно до Закону України від 15.12.2009 № 1759-VI. Отже, вимоги до суб'єктів підприємницької діяльності, щодо отримання ліцензії на діяльність з організації аукціонів не пред'являються.

Безпосередніми учасниками аукціону є власник аукціонного майна, продавець, організатор аукціону та покупець.

На першому етапі між організатором аукціону і власником антикварних речей (фізичною чи юридичною особою) укладається угода, згідно з якою власник доручає йому продаж цих речей за винагороду, розмір якої визначається за погодженням сторін у відсотках від продажної ціни і не суперечить законодавству.

Угодою сторін також визначається розмір плати власником антикварних речей на користь організатора аукціону за їх зберігання у разі, якщо такі речі не будуть реалізовані на аукціоні.

Аукціонна комісія встановлює за висновком експертів та за згодою власника антикварних речей стартові ціни, складає акт приймання аукціонного майна та надає акт голові аукціонної комісії для затвердження.

При цьому у разі коли за результатами експертизи об'єкт повинен бути включений до Державного реєстру національного культурного надбання, матеріали експертизи незалежно від згоди заявника передаються Мінкультури або Укрдержархіву відповідно до їх компетенції, що зазначено у п. 10 Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей) [3].

Організатор аукціону визначає дату і час проведення аукціону і не пізніше як за 30 днів до цієї дати публічно оголошує через засоби масової інформації перелік аукціонного майна, відомості про стартові ціни, кінцевий термін реєстрації для участі в аукціоні, дату, час та місце ознайомлення з аукціонним майном та проведення аукціону, а також адресу, номери телефонів та час роботи аукціонної комісії, іншу інформацію. Не пізніше як за 10 днів до проведення аукціону організатор аукціону надає змогу попередньо ознайомитися з аукціонним майном усім фізичним і юридичним особам, які бажають брати участь в аукціоні. Аукціонне майно з інформаційними картками виставляється у спеціально відведеному місці для демонстрації покупцям.

Учасник аукціону сплачує реєстраційний внесок, розмір якого встановлюється організатором аукціону, не може перевищувати одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян і зараховується при остаточних розрахунках за придбані антикварної речі, та подає перелік необхідних документів зазначений у п. 3.8 Правил торгівлі антикварними речами.

На підставі копії затвердженого протоколу переможці аукціону здійснюють розрахунки за придбані на аукціоні антикварні речі готівкою в той самий день, у безготівковому порядку – протягом трьох днів з дня затвердження протоколу, не враховуючи цього дня, вихідних і святкових днів. При цьому придбані покупцем на аукціоні антикварні речі поверненню організатору аукціону не підлягають.

На підтвердження оплати покупцю антикварної речі видається розрахунковий документ, а також товарний чек, у якому зазначаються найменування суб'єкта підприємницької діяльності – організатора аукціону, назва антикварної речі, стисла її характеристика, продажна ціна, дата продажу, прізвище продавця [2].

Розкриваючи зміст аукціонної торгівлі культурними цінностями, слід відмітити, що при здійсненні роздрібною торгівлі антикварними речами або проведенні аукціону суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані: передавати на реалізацію, у тому числі на аукціон, антикварні речі тільки після перевірки їх в облікових матеріалах утрачених та викрадених предметів, що ведуться органами внутрішніх справ, Міністерством культури і мистецтв та Державним комітетом архівів; вести реєстр антикварних речей, що виставлені на продаж; надавати державним музеям, архівам, бібліотекам першочергову можливість для ознайомлення і придбання окремих антикварних речей (до їх передачі на реалізацію) згідно із законодавством; за зверненням територіальних підрозділів Національної поліції України, органів Служби безпеки, Міністерства культури і мистецтв України, Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України, Державного комітету архівів України надавати необхідну інформацію про антикварні речі, що надходять на реалізацію [4, ст. 91].

Таким чином, фактично діяльність аукціонів – це діяльність із реалізації об'єктів, які мають культурну цінність. Така діяльність має для його учасників певні ризики. Так, організатор аукціону та безпосередньо покупець разом із переходом права власності на такі об'єкти, мають імовірність зіштовхнутись із наслідками, які з цього випливають, зокрема – вирішенням питання про справжність об'єктів, проданих з аукціону, про відшкодування шкоди у разі виявлення недобросовісності продавця тощо [5, ст. 165].

---

## Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. *База даних «Законодавство України»*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Правила торгівлі антикварними речами: наказ Міністерства економіки та з питань європ. інтеграції України та Міністерства культури і мистецтв України від 29.12.2001 № 322/795 / Верховна Рада України. *База даних «Законодавство України»*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0058-02>.

3. Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей: постанова Кабінету Міністрів України від 26.08.2003 № 1343 / Верховна Рада України. *База даних «Законодавство України»*.

4. Буткевич Д.С., Українські торги. *Бізнес*. 1994. № 7. С. 33–35.

5. Дзера О.В., Кузнецова Н.С. Зобов'язальне право: теорія і практика: навч. посібн. для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів. Київ, 2019. 910 с.

---

**Найченко А. М.**

*аспірант кафедри господарського,  
трудового права та цивільно-правових дисциплін*

*Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого  
Міжрегіональної Академії управління персоналом  
м. Київ, Україна*

## **ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ**

Основним (ключовим) елементом при вирішенні будь-якого спору є докази. Доказами вважаються будь-які фактичні дані, що отримані у встановленому законом порядку, на підставі яких можливо встановити наявність чи відсутність певних фактів та обставин, які мають значення для вирішення спору. З розвитком інформаційних технологій, які суттєво вплинули на суспільні відносини, виникла необхідність щодо законодавчого закріплення нового інституту доказів – електронного.

Так, в Україні лише в 2017 році відбулось процесуальне закріплення поняття електронних доказів та передбачено, що ними є інформація в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео-